

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

התובע
פלוני
ע"י עו"ד שמעון ביטון

נגד

הנתבעת
אלמונית
ע"י עו"ד ליאור קלוגמן

פסק דין

האם דברים שמסרה הנתבעת אודות התובע וששודרו בטלויזיה מהווים לשון הרע ואם כן, האם זכאי התובע לפיצוי בגין הפרסום?

א. רקע עובדתי וטענות הצדדים

1. התובע (להלן גם: "האב") היה בעלה של הנתבעת (להלן גם: "האם"), עד גירושיהם בשנת 2012.

2. בין הצדדים התנהלו הליכים משפטיים בנושא איזון המשאבים של רכושם, החל משנת 2010.

3. בתחילת שנת 2014 הגיש בנם של הצדדים (להלן: "הבן") תביעה כספית כנגד התובע לפי חוק איסור לשון הרע וחוק הגנת הפרטיות, בטענה שהוא פרסם מידע אודות מצבו הנפשי וכן כי הוא ביזה והכפיש אותו, ואף מסר לתוכנית ... חומר רפואי חסוי וסודי אודות מצבו הנפשי.

4. הפרסומים החלו לאור תלונות של אנשים שקבלו מכתבי דרישה לתשלום חובות לחברות שבשליטתו של הבן...

5. התביעה שהגיש הבן כנגד התובע התבררה בתמ"ש 56460-02-14 ובמסגרתה ניתן ביום 31.5.15 פסק דין שבו חויב התובע לפצות את הבן בסך של 150,000 ₪.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

6. במסגרת תחקיר שביצעה התוכנית ... אודות תלונות אזרחים כנגד חברת ... שדרשה מהם תשלום חובות שלטענתם לא נוצרו מעולם, פורסמה טענת התובע שלפיה הבן הוא חולה נפש ובעל "עבר פסיכיאטרי". התובע אף התראיין לתוכנית ואמר דברים קשים על הבן.

7. ביום 18.2.14, הבן ועורך דינו, קיבלו פנייה בדואר אלקטרוני מעורכי התוכנית ... ובה נאמר בין היתר כי:

"הערב בכוונתנו לשרך כתבה נוספת בעניין להלן הפרטים שמובאים בו, אבקש תגובתכם המפורטת עליהם:

בכתבה יובא סיפורו של ... שכתב מכתב בעל אופי מאיים למנהל הבנק שלו... בשנת 2000 הטמין 20 מטעני חבלה, 18 מטעני דמה ו- 2 מטענים של ממש שהתפוצצו בסניפי בנק ... במועד ההוא. בתחקיר יובאו פרטים מהם עולה כי ... הוגדר בעבר ע"י בית המשפט, בפסק דין משנת 2001, כאינו כשיר לעמוד לדין כיוון שהוא "אינו אחראי למעשיו, ... ואינו נושא באחריות פלילית בשל מחלה שפגעה ברוחו". המומחה מטעם בית המשפט המליץ לאשפז את ... בשל "סכנה לציבור הנובעת ממצבו". ואכן, ... מקבל קצבת נכות מביטוח לאומי עד היום. מה מצב הכשירות של ... היום, והאם הוא כזה המאפשר לו לעמוד בראש חברה? עוד תובא היצירה שכתב "בכוח האלוהות" שמה ואני מצטט: "בכוח האלוהות לשנות, להשתנות, להעז לחלום לחזות. אחד למיליון צומח ומתפתח זרע האלוהות בבן אנוש. מעודי לא פגשתי בכוח אלוהות נוסף מלבדי, אך אני חש בקיומו באטמוספירה הארצית... יחיד סגולה בסביבתי ונבדלתי מכל אדם כאש במים. איש אלוהים אני אשר נברא לצדק, לאור, לאומנות, לאהבה ולמלחמה למען כל אלה. ואנוכי אלוהי הארץ וכל נשמותיה". במסגרת הכתבה, ... אביו של ..., כי במסגרת הקידוש של ערב שבת, סירב ... לחבוש כיפה, וכש... סיים את הקידוש, ... השיב לו "תודה רבה" כאילו הוא עצמו אלוהים והברכה מיועדת אליו. אבקש תגובתכם עד השעה 17:15".

8. ביום 19.2.14 פורסמה בתוכנית ... התגובה לפנייה זו שניתנה ע"י הנתבעת (להלן: "הפרסום") שזה לשונה:

"הבן סבל כל חייו, כמו גם שאר בני המשפחה, מההתעללות והתעלולים של אביו, ולא בכדי בחרו כל בני המשפחה לנתק אתו כל קשר. בהיותו בן 17, כקטין, מחק... את שם משפחתו ... בניסיון להתנתק מהאבא המתעלל. בגיל 18 הוא מחק את שמו ... גם מתעודת

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

הזהות. ... סירב לחבוש כיפה, כי חש, עוד בהיותו ילד, שאם היה אלוקים בעולם, הוא לא היה נותן לו אבא כזה. מדובר באדם שפל ואכזר, כאשר אנו נמצאים בשיאם של גירושין וכל תעלוליו מטרתם נקמנות ולשון הרע...".

9. התובע טוען כי הנתבעת פרסמה את הדברים "ללא כל התגרות כלפיה" ומבלי שהתובע הזכיר אותה או אמר לגביה דבר. לטענתו: "מדובר בפרסום חמור ביותר, שקרי ונבזי שהוצא לאור ע"י הנתבעת בכוונת מכוון, בתגובה מחושבת ונקמנית, תוך שימוש בביטויים קשים מאוד, בסגנון ובאוצר מילים פוגעניים ביותר שחרגו מעבר להבעת דעה ומעבר לביקורת עניינית" (סעיף 23 לתביעה). לדברי התובע, הוא מעולם לא התעלל בילדיו והוא צירף מספרי כרטיסי ברכה שקיבל לימי הולדתו מהנתבעת וילדיו ובהם הם מרעיפים עליו שבחים רבים (סעיף 11 לתצהירו). לטענת התובע: "הילד הוא אדם בוגר שכבר הוכיח בעשרות ראיונות עיתונאיים ובהופעות בטלוויזיה שהוא מסוגל להגן על עצמו ומסוגל לתקוף כל אחד" (סעיף 14 לתצהירו).

10. התובע טוען כי הנתבעת פרסמה את הדברים בכוונה לפגוע בו ולהשפיל אותו בעיני הציבור ולכן הוא עותר לפיצוי ללא הוכחת נזק בסך של 100,000 ₪ לפי סעיף 7 (ג) לחוק איסור לשון הרע תשכ"ה – 1965 (להלן: "החוק").

11. הנתבעת לא הכחישה את הפרסום ואולם טענה כי תביעה זו הוגשה כתגובה לתביעת לשון הרע שהגיש הבן כנגד התובע ומטרתה לסחוט כספים ולהפעיל על הבן לחץ להסיר את התביעה שהגיש כנגד אביו. לדבריה, מדובר היה רק בהבעת דעה לגיטימית (סעיף 19 לסיכומיה).

12. הנתבעת טוענת כי הדברים שאמרה לא מהווים לשון הרע אלא רק "גידוף מכוער" שאינו נכלל בגדר לשון הרע ובכל מקרה, עומדת לה ההגנה שבסעיף 14 לחוק - "אמת דברתי". לדבריה: "החלטתי לתת תגובה מאוזנת ולספר על קצה הקרחון מיהו ה"אב" הזה ואיך בכלל נותנים לאיש שפל כזה בימה כדי להכפיש ולמוטט את בנו, את עסקיו ואת המשפחה כולה... מטרת התגובה שלי לא היתה לפגוע ב... מתוך נקם אלא רק לנסות ולאזן ולבלום, אפילו במעט, את ההתקפה חסרת הרסן נגד הבן... אני בסך הכול הצגתי את האמת שהציבור לא ידע והתקשורת לא טרחה לחשוף" (סעיף 75 לתצהירה).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

13. כמו כן, לטענתה, משעורך התוכנית פרסם את הדברים, האחריות מוטלת על כתפיו בלבד. בנוסף, הנתבעת הגיבה לדברים קשים שאמר התובע על בנו ולאחר "התגרות והתעמרות קשה מצדו". בתצהירה, טענה הנתבעת כי התובע נקט כנגדה באלימות פיזית ונפשית קשה במשך שנים רבות והוא ניסה לרצוח אותה פעמיים (סעיפים 6-8 לתצהירה).
14. הנתבעת טוענת גם כי במקרה דנן, חלה גם הגנת סעיף 15 (2) לחוק, מאחר שחלה עליה חובה מוסרית להגן על בנה ויש לראות בדברים שהתובע הטיח בבנה "כאילו היו מכוונים לנתבעת גופה" (סעיף 13 לכתב ההגנה) ו"מדובר בעניין אישי כשר של הנתבעת" (סעיף 15 לסיכומיה). לטענתה, מתקיימת אף הגנת סעיף 15 (3) לחוק מאחר והפרסום נעשה "לשם הגנה על עניין אישי כשר" ויש לה עניין אישי כשר בהגנה על בנה (סעיף 14 לכתב ההגנה). לדבריה, קיימת לה גם הגנת סעיף 15 (4) לחוק, מאחר שמדובר בהבעת דעה על התנהגותו של התובע וכי: "יהיה זה הוגן וראוי שהציבור שנחשף לאמירותיו הקשות, ידע ויכיר את עברו המפוקפק של התובע, עבר שאינו שנוי במחלוקת ושיש בו כדאי להצביע על האינטרסים שלו להכפיש את בנו" (סעיף 15 לכתב ההגנה). כמו כן, הנתבעת טוענת כי התקיימה ההגנה לפי סעיף 15 (5) (ב) לחוק מאחר שמדובר בהבעת דעתה האישית.
15. לדברי הנתבעת, קמה לה הגנה גם לפי סעיף 15 (10) לחוק, מאחר ש"הפרסום לא נעשה אלא כדי לגנות או להכחיש לשון הרע שפורסמה קודם לכן". לטענתה, מאחר שהתובע חשף בתוכנית ... מסמכים רפואיים אודות הבן, שנטלו ממנו שלא כדין, אזי הנתבעת נאלצה להגיב על מנת "להדוף את התקפתו של התובע" (סעיף 17 לכתב ההגנה). הנתבעת טוענת כי דבריה לא נועדו לבזותו ומאחר שהתובע חצה "קו אדום" שעה שפרסם את מסמכיו הרפואיים של הבן, "שום אמא בעולם לא היתה יכולה להבליג" (סעיף 25 לכתב ההגנה). לדבריה: "זהו אדם שפל, ללא מצפון, אכזרי ואלים שכל חיינו התעלל בנו. שהוא האיש שלו הייתי נשואה ברוב בושתי. הוא אינו אב, הוא אינו אנושי והוא אדם ללא חמלה או ערכים" (סעיף 79 לתצהירה).
16. כמו כן, האם טוענת כי היא הגיבה רק בגלל שהאב "בחר לשים את בנם המשותף על המוקד" (סעיף 3 לסיכומיה) ותגובתה לא היתה באה לעולם "אלמלא לשון הרע מצד התובע כלפי בניה" והדבר נעשה בתום לב (סעיפים 11 ו- 13 לסיכומיה). לטענתה, "בנסיבות מצטברות אלה לא היה די בתגובה של הבן עצמו" (סעיף 4 לסיכומיה) ואמירותיו של התובע "היו מכוונות לנתבעת עצמה" (סעיף 6 לסיכומיה).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

ב. דיון והכרעה

(א) האם הפרסום מהווה לשון הרע?

1. סעיף 1 לחוק קובע כי:

"לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדו.

(2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסות לו..."

2. במקרה דנן, פרסום כי התובע התעלל בילדיו ומשפחתו וכי הוא "אדם שפל ואכזר" מהווים ביטויים שעלולים להשפיל את התובע ולעשותו מטרה לשנאה ולבוז.

3. יש לדחות את טענת הנתבעת כי מדובר בכינויי גנאי בלבד. מדובר בדברים בוטים ומשפילים שמטרתם לבזות באופן קשה את התובע. טענתו של הבן כי הדברים שפורסמו ע"י האם היו "מינוריים" וכי הם החליטו "להסתפק במינימום" (עמ' 178 שורות 10-17) אינה מתיישבת עם הדברים החמורים שפורסמו. לפיכך, יש לראות בדברים שפרסמה הנתבעת משום לשון הרע, כפי שטוען בצדק התובע (סעיף 3 לסיכומי התשובה).

4. משהגענו למסקנה זו, יש לבחון האם עומדת לנתבעת אחת מן ההגנות הקבועות בחוק.

(ב) האם עומדת לנתבעת אחת מן ההגנות הקבועות בחוק?

1. הנתבעת טוענת כי עומדת לה ההגנה של "אמת דברתי" לפי סעיף 14 לחוק. הנתבעת זימנה לעדות את ילדי הצדדים, על מנת שיעידו עד כמה היה התובע אלים ואכזר כלפיהם. הבת ל' העידה כי "חטפה מכות" מאביה וכי כילדה פחדה ממנו מאוד וסבלה ממנו קשות. אביה זרק חפצים בבית, הטיל את מוראו על המשפחה והמשפחה היתה מטופלת ע"י מחלקת הרווחה, מאחר שאביהם לא עבד ובזבז את כל כספי המשפחה על הימורים. הבת מ' העידה כי "מעולם לא הרגשתי שיש לי אבא" (סעיף 3 לתצהירה) וכי כל חייו עסק בהימורים (סעיף 5 לתצהירה). הבן א' העיד כי התובע נתן לו "מכות איומות" כשהיה בן שבע (סעיף 3 לתצהירו) ואביו כלל לא הגיע לעלייה לתורה בבר המצווה שלו (סעיף 6 לתצהירו). לדבריו, התובע איים לרצוח את המשפחה אם הנתבעת תעז להגיש תלונה במשטרה והוא נאלץ

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

- לעזוב את בית הוריו בגיל 16.5 עקב התנהגות התובע ואכזריותו כלפי הנתבעת ואחיו א' העיד שהתובע זרק צלחת בערב שבת וסטר לו (עמ' 162 שורות 25-27 ועמ' 163 שורות 7-9). לדבריו: "אבי הוא אדם רע ואכזר" (עמ' 165 שורה 1). הבת מ' העידה כי אביה הרביץ לה ובעט בה (עמ' 173 שורות 9-12).
2. הבן העיד כי האב הוא "נטע זר בקרבנו, אדם חולה, מהמר כפייתי... אדם שרואה רק את טובת עצמו" (סעיף 3 לתצהירו). לדבריו, אביו היה מתנפל עליו, שובר חפצים בבית ומכה אותו. הוא פרסם מידע אודות מצבו הרפואי בכלי התקשורת ואמו נאלצה להגיב על ההכפשות שהוא פרסם, בשם המשפחה.
3. כפי שכבר ציינתי בפסק הדין בהליך הקודם שהתנהל בין הצדדים (תמ"ש 23025-06-10), יש לקחת "בעירבון מוגבל" את עדויות הילדים, שעה שהם נמצאים בסכסוך קשה ביותר עם אביהם ומצויים בנתק מוחלט ממנו כבר כמה שנים. כמו כן, הנתבעת לא הביאה שום עד חיצוני להוכחת טענותיה בדבר אלימותו של התובע כלפיה וכלפי אחד מבני המשפחה. למרות שהיא ואף ילדיה העידו כי "ממחלקת הרווחה בעירית ... ליווה במשך שנים רבות את המשפחה וידע על אלימותו ואכזריותו של האב, היא לא זימנה אותו לעדות (עמ' 165 שורות 5-6 ועמ' 170 שורות 3-8). גם את מר ... שעבד יחד עמה ב... ולטענתה ידע על המתרחש בין הצדדים (עמ' 181 שורות 21-29), היא לא זימנה לעדות, וזאת למרות שלטענתה הוא המליץ לה להגיש תלונה במשטרה. טענתה כי "לא נעים לי להטריח אותו לעדות" אינה מספקת (עמ' 181 שורות 28-29). הנתבעת לא זימנה לעדות גם את חברתה ... שעזרה לה לטענתה באותן שנים (עמ' 184 שורות 1-9). כשנשאלה מדוע לא זימנה אותה לעדות היא השיבה כי "היא מפחדת ממנו", טענה שאינה הגיונית כלל וכלל. גם נציג נעמ"ת שלטענתה היא היתה מטופלת אצלו (עמ' 182 שורות 6-7) לא זומן על ידיה לעדות. כמו כן, היא אף לא נתנה כל הסבר, מדוע לא הגישה במהלך כל השנים תלונות במשטרה כנגד התובע... טענתה כי "לא הגשתי תלונה במשטרה כי אני מטומטמת", אינה סבירה (עמ' 182 שורה 26).
4. בפסק הדין בהליך קודם התייחסתי למכתבי הברכה שהתובע הציג גם בהליך דן ומהם עולה כי הילדים אהבו והעריכו אותו ונקבע כי:
- "ממכתבים אלו עולה כי בשנים האחרונות, היחסים של האיש עם האישה והילדים היו טובים. אם אכן מדובר היה באיש כה איום ואכזרי, כפי שמתארים אותו כיום האישה ושני**

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

ילדיו, קשה להבין מדוע הורעפו עליו דברי ברכה אלו. מסתבר כי יש ממש בדברי האיש כי "ב – 15 שנה האחרונות אני ואשתי חיינו כמו זוג הכי טובים בעולם". (סעיף 7 לסיכומי התשובה).

5. ברם, אף אם אקבל את עדויות הילדים כי לעיתים נהג התובע באלימות כלפיהם והתעלל בהם – טענה שכאמור לא הוכחה ע"י עד חיצוני ולו אחד – לא קיימת לנתבעת הגנת אמת דיברתי מאחר שלא היה בפרסום עניין ציבורי.

6. ניתן היה לציין בתגובה שהנתבעת התבקשה למסור לתוכנית הטלוויזיה, כי בין הצדדים התנהל סכסוך גירושין קשה וטענות האב כלפי הבן נעוצות בסכסוך כספי שיש לו עמו ואין להן כל בסיס. ברם, לא היה כל אינטרס ציבורי לחשוף את מערכת היחסים האישית בין האב לילדיו. לא היה כל צורך לתאר את התובע כאדם "שפל ואכזר". מדובר בהכפשות שאין בפרסומם כל עניין ציבורי. בצדק טוען האב בסיכומיו כי הפרסום חרג "הרבה מעבר לדרוש בתגובה" (סעיף 4 לסיכומיו).

7. יש לזכור כי ביחס להגנת אמת בפרסום מכח סעיף 14, יש להוכיח את שני המרכיבים: גם אמת בפרסום וגם כי היה בפרסום עניין ציבורי. "בהתקיים האחד בלעדי רעהו, לא יהיה בכך כדי להועיל לנתבע" (ע"א 723/74 הוצאת עיתון הארץ נ' חברת החשמל לישראל, פ"ד לא(2), 281 בעמ' 299). כמו כן, ההגנה לא תחול על פרסום שגוי, אפילו אם המפרסם פעל בתום לב והאמין בכנות כי הפרסום היה אמיתי (שם בעמ' 319).

8. בע"א 89/04 ד"ר נודלמן נ' נתן שרנסקי (ניתן ביום 4.8.08) קבע בית המשפט כי:

"אמיתות הפרסום היא שאלה עובדתית... קיומו של עניין ציבורי היא שאלה ערכית הבוחנת האם קיים אינטרס חברתי המצדיק הכשרת פרסום פוגעני שיש בו לשון הרע... כדי לזכות בהגנת "אמת הפרסום", מטיל החוק הישראלי את נטל ההוכחה של ההגנה על הנתבע... מידת ההוכחה הנדרשת ולצורך הוכחת טענת אמת הפרסום, עומדת ביחס מתאים לרצינותו וחריפותו של תוכן הפרסום... סבירותה של הפגיעה במושגים נורמטיביים מקרינה על שאלת תום הלב של הפוגע... עדיין אין מדובר בחירות ביטוי נטולת כל רסן ומגבלות ונדרשת גם כאן יחסיות ראויה בהתמודדות בין זכויות נוגדות של פרטים..."

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

9. המלומד אורי שנהר בספרו "דיני לשון הרע" אומר בנוגע למבחן לקיומו של "העניין הציבורי" כי:

"ככל שעובדות האמת נוגעות לענייני האינטימיים של הפרט, כך מתחזקת זכותו של הפרט למנוע את פרסומם... גם כאשר קיימת תכלית ראויה המצדיקה פגיעה בכבודו של אדם, עדיין אין להתיר פגיעה שכזו במידה העולה על הנדרש לשם השגת אותה תכלית (עמ' 227-230)... ככל שמידע נוגע יותר לענייני האינטימיים של אדם, כך ייטה בית המשפט פחות להכיר בעניין הציבורי שבפרסום" (עמ' 231).

10. במקרה דנן, מדובר בפרסומים אודות מרקם היחסים בבית המשפחה ולהתנהלות זו אין כל קשר להשגת התכלית של הנתבעת והיא הגנה על עסקו של הבן וגיבוי הבן עקב טענות שהוא ביצע תרמית. לכן, אין להכיר בפרסום כבעל "עניין ציבורי" ולנתבעת לא עומדת הגנה זו.

11. העובדה כי ייתכן שחלה גם על כלי התקשורת אחריות וקיימת לתובע זכות תביעה כנגדו, אינה גורעת מאחריותה של הנתבעת, אשר הודתה כי היא זו ששלחה את התגובה שפורסמה בתוכנית והפרסום נעשה על דעתה ועל פי רצונה.

12. גם ההגנות הקבועות בסעיף 15 לחוק, לא עומדות לנתבעת. כפי שנקבע בע"א 334/89 מיכאלי נ' אלמוג, פ"ד מו(5) 555 (להלן: "פרשת מיכאלי"): "הגנת תום הלב דורשת קיומם במצטבר של שני יסודות: עשיית הפרסום בתום לב והתקיימות אחת מן הנסיבות המנויות בסעיף 15". נבחן את ההגנות עליהן מסתמכת הנתבעת:

13. הגנת סעיף 15(2) לחוק: "היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום" - במקרה דנן, לא היתה כל חובה מוסרית על הנתבעת לפרסם את הפרסום. העובדה שהיא אמו של הבן שנפגע מפרסומי התובע כלפיו, לא הטילה עליה כל חובה "להכניס את ראשה" לסכסוך ולהכפיש את התובע. התובע טוען בצדק, כי אין להורה חובה מוסרית להגן על בנו באמצעות פרסום, שעה שהבן לא חסוי או קטין (סעיף 18 לסיכומיו). הבן יודע היטב להגן על האינטרסים שלו והוא אף הגיש תביעת דיבה כנגד התובע. הבן אי' וגם הבת ל' העידו, כי הבן יודע להתבטא "נפלא" והוא מסוגל להגן על עצמו בתקשורת כפי שהוא אף עשה היטב (עמ' 166 שורות 20-21, עמ' 172 שורות 16-20, עמ' 176 שורות 6-7 ועמ' 180 שורות 17-21). גם הנתבעת העידה כי הבן

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

"מגן על עצמו" ולא היתה על האם כל חובה מוסרית לפגוע ולהכפיש את בעלה לשעבר, מה גם שהתובע לא טען דבר כנגד הנתבעת אלא רק כנגד הבן.

14. הנתבעת מאזכרת בסיכומיה את דברי כב' השופטת שבח בת"א (תל אביב) 27152-03-12 **ספיר נ' שרף** (6.7.14) שבו נקבע כי: **"...אמירה מבזה כלפי בן זוג של תובע, כמוה כהטחת עלבון ישיר בתובע עצמו"**. ברם, אין הנדון דומה לראייה. שם בית המשפט ראה בפרסום שכוון לאישה שלא היתה בין התובעים, כפרסום הפוגע גם בבן זוגה שהיה התובע. ברם במקרה דנן, עסקינן בשאלה האם חלה על הנתבעת חובה חוקית או מוסרית להגיב על דברים שהתייחסו לבנה והתשובה לשאלה זו היא שלילית, שעה שהבן יכול היה להגיב לדברים ללא כל קושי.

15. **הגנת סעיף 15(3) לחוק: "הפרסום נעשה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם או הנתבע של האדם שאליו הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעונין בו ענין אישי כשר"** - במקרה דנן, הפרסום לא נעשה לשם הגנה "על עניין כשר" של הנתבעת והיא לא הכחישה שהתובע לא הכפיש אותה (עמ' 180 שורות 25-28). לנתבעת אין שום עניין אישי בחברת... ובכל מקרה, אין כל קשר בין התנהלותו של התובע כבעל או כאב לבין טענותיו ביחס להתנהלותו העסקית של הבן.

16. **הגנת סעיף 15(5) לחוק: "הפרסום היה הבעת דעה"** - במקרה דנן, הפרסום לא היה "הבעת דעה" על התובע. הביטוי "אבא מתעלל" מתאר עובדה ולא דעה (סעיף 25 לסיכומי התובע).

17. **הגנת סעיף 15(10) לחוק: "הפרסום לא נעשה אלא כדי לגנות או להכחיש לשון הרע שפורסמה קודם לכן"** - במקרה דנן, הפרסום אכן נעשה על מנת "לגנות או להכחיש לשון הרע שפורסמה קודם לכן" על ידי התובע כלפי הבן. האם צודקת כי היא נפגעה מהפרסומים הפוגעניים שפרסם האב ביחס לבנם. ברם, יש לבחון האם התבטאויותיה לא חרגו מעבר לנדרש.

18. כפי שאומר המלומד שנהר בספרו הנ"ל (עמ' 302):

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

"תנאי הכרחי לתחולת הגנת סעיף 15(10) הוא שהגינני או ההכחשה ייעשו ב"תום לב"... יסוד תום הלב לא יתקיים כאשר המפרסם פגע בנפגע מעבר לנדרש לשם הגנת האינטרס הלגיטימי של המושמץ הראשון".

בפרשת מיכאלי נפסק כי:

"סעיף קטן (10) דורש, שהפרסום לא ייעשה אלא כדי לגנות או להכחיש לשון הרע. האמור בכתבה נושא התביעה אינו מגנה או מכחיש לשון הרע הקיימת, לדעת המערערים, בכתבתה של המשיבה, אלא מייחס לה את אשר לא בא זכרו בכתבה. אין ספק, כי לא על כך בא המחוקק להגן. יש לאמץ בעניין זה מבחן הדומה לנהוג לגבי סעיף קטן (4), ולפיו יש להבחין בין הגינני וההכחשה, עליהם מגן הסעיף, לבין העובדות שבפרסום העומדות בבסיס גינני זה, המוגנות רק אם הן אמת".

במקרה דנן, לא היה כל צורך לטעון כי התובע הוא "אבא מתעלל" ו-"אדם שפל ואכזר". הנתבעת יכולה היתה להגיב ולומר, לדוגמא, כי התובע ניהל סכסוך גירושין קשה עמה ומדובר בחלק ממאבק רכושי או כל תגובה עניינית אחרת שאין בה מרכיבים שמטרתם השפלתו של התובע לעיני כל.

19. בע"א 809/89 משעור נ' חביבי, פ"ד מז(1) 1 נקבע כי: "תרופתו של הנפגע מלשון הרע איננה על דרך פרסום נגדי, מצדו של לשון הרע על המפרסם".

זאת ועוד: בת"א (ים) 7374/02 כהן נ' אולמרט, פ"מ תשס"ד(3) 496 (2004) (להלן: "פרשת אולמרט") קבע כב' השופט סולברג כי:

"גם אם פרסמו התובע וכל העיר לשון הרע על התובע עד בלי די, אין בכך משום היתר גורף לנתבע להתיר את חרצובות לשונו, ולפרסם לשון הרע כנגדם. לא לכך נועדה הגנת סעיף 15(10) לחוק. בעניין אחר אמרתי, כי "לא על כל תגובה ומענה-לשון ללשון הרע שפורסמה קודם לכן, תחול הגנת סעיף 15(10). ההגנה תחול רק על תגובה המהווה גינני או הכחשה, של אותה לשון הרע" [ת"א (י-ם) 8515/03 מיכאל בריזון נ' גונן גינת ואח' (לא פורסם)]. בעניין ב. מיכאל הנ"ל היווה המאמר נשוא התביעה תגובה למאמריו הקודמים של ב. מיכאל שבהם היו דברי לשון הרע, והמאמר נשוא התביעה אשר פורסם בתום לב, נועד לגנות או להכחיש דברי לשון הרע שבמאמריו של ב. מיכאל. במובן זה נבדל העניין דנן

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

מעניין ב. מיכאל הנ"ל. דברי לשון הרע בענייננו נחזים להיות פעולת-תגמול. אין בהם התמודדות עניינית עם דברי לשון הרע שפורסמו לפני כן על הנתבע, לא גינוי ולא הכחשה... כיוון שכך, לא עומדת לנתבע הגנת סעיף 15 (10) לחוק".

נראה אם כן, כי ההגנה על פי סעיף 15(10) לחוק לא תעמוד לנתבעת, הן מאחר שהיא פרסמה דברים מעבר לנדרש והן מאחר שלא עומדת לה הגנת תום הלב. הנתבעת הכפישה את הנתבע ולא הסתפקה בהכחשה בלבד. מטרתה היתה לבזותו ולהשפילו והיא אף לא התנצלה על הפרסום.

(ג) מה שיעור הפיצוי המגיע לתובע עקב פרסומי לשון הרע שביצעה הנתבעת?

1. בע"א 89/04 ד"ר נודלמן נ' נתן שרנסקי (ניתן ביום 4.8.08) קבע בית המשפט כי:

"לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול לפגוע בנכס היקר ביותר לאדם – שמו הטוב וכבודו כאדם בעיני עצמו ובעיני זולתו. היא ביטוי העלול להכתיים את אישיותו בעיני הזולת, ולפגוע בביטחונו הפנימי גם כלפי עצמו. היא דבר העלול להרוס במחי יד, וכהרף עין, שם טוב שנבנה ועוצב במשך שנים רבות באופן שלא ניתן להחזירו לקדמותו, וכל פיצוי כספי לא ייטיב באופן אמיתי את הנזק שנגרם. פגיעתה של הדיבה רעה לא רק כלפי מושא לשון הרע עצמו, אלא גם כלפי סביבתו הקרובה – משפחתו, ילדיו וידידיו. היא עלולה לפגוע קשות בנפש האדם וכן בעיסוקו ובמעמדו החברתי והכלכלי. היא עלולה לפגוע פגיעה ללא תקנה בטעם חייו ובאריכות חייו".

2. בעמ"ש 47311-10-13 פלוני נ' פלמונית (ניתן ביום 19.5.14) קבע בית המשפט (כב' השופט ברנר) כי:

"כאשר עסקינן בסכסוך משפחתי, שומה על בית המשפט לנקוט משנה זהירות בבואו לפסוק פיצויים בגין פרסום לשון הרע... גם כעניין שבמדיניות, אין לעודד צדדים לסכסוך משפחתי להגיש תביעות לשון הרע בגין כל ביטוי פוגע שנאמר ע"י הצד שכנגד, שאם לא כן, בתי המשפט לענייני משפחה יוצפו בתביעות לשון הרע לרוב. יחד עם זאת, לכלל הזה יש יוצאים מן הכלל ודומה כי המקרה הנוכחי הינו דוגמא מובהקת ליוצא מן הכלל. אין המדובר בפרסום אקראי ובלתי מכוון של לשון הרע מתוך סערת רגשות, שראוי לנהוג בסלחנות ביחס אליו, אלא במסכת שיטתית, עקבית ומרושעת של פרסומים...".

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

3. במקרה דנן, הנתבעת הכפישה את התובע ולא הסתפקה בהכחשה בלבד. היא פרסמה את לשון הרע שעה שהיא כלל לא היתה צד לסכסוך. מטרתה היתה לבזותו ולהשפילו והיא אף לא התנצלה על הפרסום. מאידך, אין לנתק את הפרסום מהרקע שקדם לו ומדברי לשון הרע שהפיץ האב כנגד הבן. שהרי, התובע פרסם דברים קשים וחמורים על הבן, שנקבע כי הם היוו לשון הרע "ברף גבוה" ולכן יש לראות את דברי האם בפרספקטיבה זו, דבר שיש בו בכדי להקל ולהקטין את שיעור הפיצוי.

4. המלומד שנהר בספרו הנ"ל (פרק 26) מציין כי למרות שבחוק איסור לשון הרע לא מוזכרת נסיבה מקלה של התגרות התובע בנתבע, הרי שגם במקרים שבהם ההתגרות לא תקנה הגנה לפי סעיפים 15(3) או 15(10) לחוק, התגרות מסוג זה תהיה נסיבה מקלה בקביעת שיעור הפיצויים (עמ' 395).

ראו גם: ע"א 1370/91 לוטפי משעור נ' אמיל חביבי, פ"ד מז(1) 535.

בפרשת אולמרט, נדון מקרה בו הנתבע שכיהן באותה עת כראש עריית ירושלים, התבטא בארבעה פרסומים באמצעי תקשורת כנגד עורך עיתון ופרסם כי הוא הורשע בהריגה במצב של שכרות. קודם לאותו פרסום, פרסם עורך העיתון נגד ראש העיר פרסומים פוגעניים. לכן נקבע כי לתובע "התנהגות תורמת" לאשמת הנתבע. נפסק כי:

"מי שידו על המקלדת קלה בייחוס האשמות קשות על זולתו, מעיד על עצמו, על חוסנו, על כך שעוצמת הפגיעה ברגשותיו איננה בלתי-נסבלת... התנהגות שלא כהוגן מצד הנפגע כלפי הפוגע, לא רק שתאפשר מניעת פיצוי מוגבר, אלא תאפשר גם קביעת פיצוי מופחת. בסעיף 7 לחוק הוחלו על עוולה אזרחית בשל לשון הרע הוראות מפקודת הנזיקין, בהן, הוראת סעיף 65 שעניינו בהתנהגות התובע. מכוחה, רשאי בית המשפט לפטור את הנתבע מחבותו לפצות את התובע או להקטין את סכום הפיצויים שבו יחוייב הנתבע, אם התנהגותו של התובע היא שהביאה לידי אשמו של הנתבע, "ככל שבית המשפט יראה לצודק". אכן, לחובת התובע דנן, 'התנהגות תורמת' (להבדיל מ'אשם תורם'), במידה משמעותית, המצדיקה הפחתה ממשית מסכום הפיצויים".

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

באותה פרשה, נפסקו לתובע פיצויים בסך של 10,000 ₪ בלבד, למרות שמדובר היה בשלושה פרסומים שונים (פסק הדין אושר בבית המשפט המחוזי במסגרת ע"א 5672/04 מיום 25.1.05 ובקשת רשות ערעור נדחתה ביום 26.5.05 במסגרת רע"א 2575/05).

ראו גם: ע"א 53491-09-14 **בוברוב נ' קרמונה** (1.4.15).

5. בע"א (ת"א) 28384-09-13 **אלמונית נ' פלוני** (ניתן ביום 14.4.15) נפסק שלא ישולמו פיצויים כלל, במקרה שבו התובע תבע תביעת לשון הרע עקב תלונת שווא בגין טענת אינוס שהוגשה כנגדו, וזאת משום שהתובע סיפר קודם לכן לאביה ולבעלה של הנתבעת על רומן שניהל עמה.

בת"א (בי"ש) 1112/07 **שטיין נ' חסון** (ניתן ביום 9.9.09) נפסקו פיצויים בסך של 5,000 ₪ בלבד במקרה שבו כתב הנתבע מכתבים כנגד עו"ד לעובדים שונים בבית המשפט וזאת בשל ההתנהגות התורמת של אותו עו"ד.

6. במקרה דנן, למרות שהפרסום נעשה בכלי תקשורת בעל תפוצה רבה במטרה לפגוע בתובע, יש להתחשב בעובדה כי הדברים נאמרו בתגובה לדברי לשון הרע חריפים שפרסם התובע כלפי בנו, ותוך פגיעה רבה בפרטיותו של הבן ופרסום עברו הנפשי. לתובע היה "התנהגות תורמת" רבה בקיומו של הפרסום שהווה תגובה ללשון הרע חמור ומקיף שהוא פרסם כלפי בנם, לרבות חשיפת עברו הנפשי, כפי שהנתבעת טוענת בצדק בסיכומיה (סעיף 12).

7. בשקלול הנתונים הנ"ל, אני מעמיד את גובה הפיצוי על סך של 7,500 ₪ בלבד.

8. בנוסף, הנתבעת תשלם לתובע הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך כולל של 2,500 ₪.

9. פסק הדין מותר לפרסום בכפוף להשמטת פרטים מזהים.

ניתן היום, ח' תמוז תשע"ה, 25 יוני 2015, בהעדר הצדדים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

25 יוני 2015

תמ"ש 12327-09-14

בפני כב' השופט נפתלי שילה, סגן הנשיא

נפתלי שילה, סגן נשיאה

הלהימים סגורות